

11. 135 - 31 111. H. 17.
ALEXANDER BENEDICTVS VERONENSIS PHYSICVS
MARCO SANVTO Veneto patricio senatori optimo. S.D.

Vbitaueram semper Senator optime in his medicinae præceptis aliquid edere. quādo quidem difficillimum nouerā In tanta rerum uetustate obscuritate: ac rubigine lucem aliquam uel nitorē: aut auctoritatem artibus his: quæ exoluerunt inuenire posse. Scisq; qua nocte densissima hæc latuerint. Verum enim nobis occurrunt celeberrimi ueteres auctores atq; exposterioribus: Theodorus Gaza: ac Hermolaus Barbarus: qui iuxta his similia prætentarunt: tu quoq; patrocinio tuo: ueteriq; beniuolentia cum auunculo meo Ioāne Iacobo angelo physico. his diebus animū ita mihi excuisti: ut medicorū nostrorum magnas ambages aiorūq; uarietatem pene incredibilem excitare non dubitauerim. Hoc dūtaxat libello qui imaturus est editus. Eum enim curationes quotidianæ usufq; & experientia concepere: Nec tamen est in dubio multis hæc nostra fastidio futura. a Galeni enim tempore quā plures lingua externa scripserunt: quo quidē barbarorū feritas Italiā inuasit. Et magis litterarū decus quā urbium ornamenta sustulit: ex qua nobili studiorum strage medicinae uilitas orta est: inconstantissimaq; oīum artium facta. Delere enim aliorum instituta unicuiq; fas erat: atq; aliquid ex mediæ (ut aiunt) barbarie rapere gloriæ erat. Nos uero nihil immutare nihil addere uiribus nostris. Sed prisca: ac romanam solummodo dignitatem tueri enitmur: quæ ex foecunda obesitate in his artibus sterili tabe pene confecta est. Inuentis itaq; addere inter artium initia maxime decuit. Orpheus enim medentium primus sua placita constituit: quæ mox pythagoras sapientia clarus sustulit. Democritus deinde: & Asclepiades eiusdem præcepta imutarunt. Is ætate magni Pompei rhetoriæ quoq; magister erat. Hyppocrates item medicinae præceps: ne nominatim omnia persequi uidear: sua medendi decreta condidit: & prima oīum abdicauit: quem Galenus secutus est: totam fere medicinam: ad causarum agnitionem. Indicioꝝq; notitiam ad rerum qualitates: corporūq; diuersas habitudines: atq; gradus reuocando: nihil intētatum: inexpertūq; relinquentes orbem uniuersum ita in sese circūegerunt ut reliqui omnes in scitia impudenda damnarentur: ac publicam salutem de coquere uiderentur: si quid sine Hyppocratis: atq; Galeni auctoritate agere uellent: quæ omnia (ut diximus) turpi barbarorum colluue foedarunt. Inter utriusq; tempora: & nostri quoq; latino sermōe licet pauci celebrati sūt: iter quos. M. Cato. C. Valgius. Pōpeuis Leneus: Cornelius ac Plinius: operatricē: ac empiricē sectantes extitere in foelicibus medicinae artis auspiciis: quando quidem huius theoriam prætermi-

Orpheus.
Pythagoras.
Democritus
Asclepiades.
Hyppocrates
Galenus
M. Cato
C. Valgius
Popeius Leneus
Cornelius
Plinius

Aegrotantis pprietates nosse oportet: cuiq; amica: que ue inimica sint intelligere.

Remedia naturæ munera nō ostendere: & in archanis habere nō decet perfidiæ: atq; auaritiæ crimine manifesto.

Alienam miseriam pudoris sociam indicare nefas est.

Magni medici se quādoq; errasse simplicius confitentur ne qui eodē errore quo illi decepti sunt decipiantur.

Cætera præsidia superat ægri gaudiū: atq; animi securitas: & si in pudore medicina quandoq; inueniatur.

Aeger obsequens eē debet domesticis: medicoq; precipue qui falli nullo mō debet: occulta. n. intēpantia soli ægro piculum iminere certū ē.

Nec cuius præsidium pfitenti ualitudinis desiderio statim credatur: solis medicis occidendi impunitate relicta.

Carnificis ē pēdētibus fatis: & iter ipso cruciatus igēs p̄ciū exposcere: uel morbū p̄trahere: uel dūtaxat emouere: ubi extrahere oīo opus est

Barbari benemerētibus gratiā nō referūt: & ualitudinē cōsiliatēs multa p̄mittūt: ad uitā exinde reuocati conuiciis inuicē p̄sequuntur.

Famosi ueneni uires: aut abortiendi modū: uel quæ cōceptū ihibeant indicare scelus est.

Dubiæ ualitudini assidere medicus d̄bet: & uerā pulsū uires sæpe p̄gre re: cæteraq; notas: inspicere q̄ & syderalis scie haud ignarū sit necesse ē

Ægro quæ bona sunt auguria denuntiare debet: si quid tamen mali minatur īfirmis: necessariis tantum significare fas sit.

Simplicium effectus tenere sūma cura debet: ex quibus cōposita & nobilitatis & plebis auxilia: inuentu etiam facilia habentur.

Periti medici: manū nō p̄tinus: ut ueniūt apprehēdunt: Sed primū hilarari uultu resident. sermone leni sollicitudinē submouēt: nā & medici cōspectus: ac alia multa de facili uenarum rationem turbant.

A recta rōne nuq̄ discedēdum ē: & si nihil p̄desse uideatur: sic ab iccōptis pariter pueris statim: & si nihil obfuisse cernatur.

Variis auxiliis morbus expugnandus ē: alioq; cōsuetudo naturā facit Prodest deniq; ægro in medendo spes: fidesq;

Collectionum Caput Secundum.

Orboꝝ contrariæ qualitates contrariis expelluntur:

Intemperantem morbi qualitatem: uehementi: & mediocrem mediocri auxilio curare debemus.

Vehemētiora medicamēta: membris remotioribus conueniunt.

Superiora itestina supne: inferiora iniecto clystere cōmode sanantur.

Validissima cā est: quæ morbū habitudini corporis contrariū excitat.

Vbi natura repugnat parum medicina prodest.

In acutis morbis ægre p̄ficitur: nā & p̄fectus oīs tempore expletur.

*Anno 1610
Papa*
sit romana grauitas: alioquin in cæteris uirtutibus oïum gentiũ rapa
cissima: Desierũt paulo ante & belloꝝ ruinis apud græcos medici: quo
rum iniuria in externarũ gētiũ laudes cessit. Hinc Auicēne & Rasis: ali
orũq; auctoꝝ uolumina intanta reꝝ inopia recepta sunt. Hinc attoni
tæ quorũdam psuasiones ꝑciosæ externa & aliena dũtaxat æstimanti
um: quæ item in latinũ male uertendo recentiores romanã: atq; græ
cã dignitatẽ relinquẽtes confusis reꝝ nominibus ad ineptias redege
re. Sunt & ipsis exemplaribus græca: latinaq; noia originem artis indi
cantia: quod in anatomicis & uenenatoꝝ libris: ac iis: quos de omnib; mor
bis mēbratim humanũ corpus grassantibus scripsimus: cõmuni
bus q; medendi præceptis satis liquido indicauimus. Tu igitur Sena
tor magnifice has medicinæ Collectiones quos græci aphorismos uo
care maluerunt: in reꝝ nostrarũ leuem ꝑgustatõem suscipe: quæ de fa
cili doctrina tua: ac auctoritate: si uolueris maliuolorum ictus sustine
re poterunt. Vale. Venetiis.

COLLECTIONES MEDICINAE.

Alexandri Benedicti physici de medici: atq; ægri officio collectio
num Caput primum.

Oni primum medici est: præter ea quæ religioni necessaria
sunt: non multos ægros suscipe: Variis eim morbis & mēs
opprimitur: & corpus fatigatõẽ continua languet.

Prudentis medici ẽ insanabiles: ac desperatos morbos non
curare: ne hoïem occidisse: qui forte sua interiturus erat: existimetur
Dubias ualitudies sine certa tamẽ despatõẽ suscipias: necessariis tamẽ
idicare oportet: rem idifficili eẽ: alioquin uel artem malo uinci: uel
te errasse inditio sit:

Colo. m. d. d.
Colo. m. d. d.
Colo. m. d. d.
Satius ẽ tamẽ oïbo i rebus aiceps auxiliũ expiri: q̃ nullũ plurimoꝝ snia
Vehemēti malo uehementi omnino auxilio opus est.

Succurrendũ semper parti maxime laboranti

Cauendum est in secunda ualitudine: ne aduersæ auxilia cõsumantur
Occursurus morbo nullus est: qui originem ignorat.

Hystrionis est exigui momenti morbu attollere: quo plus exinde præ
stitisse uideatur.

Morbus quãdoq; q̃ p se exiguus ẽ: maior curãtis negligētia fieri solet
Non omnibus eadem remedia conueniũt: acciditq; ut quos ratio non
restituit: temeritas quandoq; adiuuet.

Medici officiũ est: ut tuto: ut celeriter: ut iucũde curet: ueꝝ piculosa es
se constat nimia festinationem & uoluptatem.

Peregrina remedia sēp q̃rere: & ꝑciosæ dũtaxat ipudētis ẽ ostentatõis.
Cathartica uti uenenatis piculosum est: unde ad testamētoꝝ insidias
sape oboritur occasio: in q̃ re & officinarũ fides necessaria est.

Aegrotantis pprietates nosse oportet: cuiq; amica: que ue inimica sint intelligere.

Remedia naturæ munera nō ostendere: & in archanis habere nō decet perfidiæ: atq; auaritiæ crimine manifesto.

Alienam miseriam pudoris sociam indicare nefas est.

Magni medici se quādoq; errasse simplicius confitentur ne qui eodē errore quo illi decepti sunt decipiantur.

Cætera præsidia superat ægri gaudiū: atq; animi securitas: & si in pudore medicina quandoq; inueniatur.

Aeger obsequis eē debet domesticis: medicoq; precipue qui falli nullo mō debet: occulta. n. intēpantia soli ægro piculum imminere certū ē.

Nec cuius præsidium pfitenti ualitudinis desiderio statim credatur: solis medicis occidendi impunitate relicta.

Carnificis ē pēdētibus fatis: & iter ipsos cruciatus igēs p̄ciū exposcere: uel morbū p̄trahere: uel dūtaxat emouere: ubi extrahere oīo opus est

Barbari benemerētibus gratiā nō referūt: & ualitudie cōsiliātes multa p̄mittūt: ad uitā exinde reuocati conuiciis inuicē p̄sequuntur.

Famosi ueneni uires: aut abortiendi modū: uel quæ cōceptū ihibeant indicare scelus est.

Dubiæ ualitudini assidere medicus d̄bet: & uēarū pulsu uires sæpe p̄gre re: cæterasq; notas: inspicere q̄ & syderalis sciē haud ignarū sit necesse ē

Aegro quæ bona sunt auguria denuntiare debet: si quid tamen mali minatur ifirmitas: necessariis tantum significare fas sit.

Simplicium effectus tenere sūma cura debet: ex quibus cōposita & nobilitatis & plebis auxilia: inuentu etiam facilia habentur.

Periti medici: manū nō p̄tinus: ut ueniūt apprehēdunt: Sed primū hilaru uultu resident. sermone leni sollicitudinē submouēt: nā & medici cōspectus: ac alia multa de facili uenarum rationem turbant.

A recta rōne nuuq; discēdēdum ē: & si nihil p̄desse uideatur: sic ab iccōptis pariter pueris statim: & si nihil obfuisse cernatur.

Variis auxiliis morbus expugnandus ē: alioqn cōsuetudo naturā facit

Prodest deniq; ægro in medendo spes: fidesq;

Collectionum Caput Secundum.

Orborū contrariæ qualitates contrariis expelluntur:

Imperantem morbi qualitatem: uehementi: & mediocrem mediocri auxilio curare debemus.

Vehemētiora medicamēta: membris remotioribus conueniunt.

Superiora itestina supne: inferiora iniecto clystere cōmode sanantur.

Validissima cā est: quæ morbū habitudini corporis contrariū excitat.

Vbi natura repugnat parum medicina prodest.

In acutis morbis ægre p̄ficitur: nā & p̄fectus oīs tempore expletur.

Ex multa fame nimia satietas: aut ex multa satietate fames damnatur.
Ex nimio quoq; labore subitum ociū: aut ex nimio ocio subitus labor sine periculo non est.

Cum quis mutare aliquid uolet: paulatim assuescere debet.

Ex itinere fatigatis: uel labore sudatibus: aut a balneo uenientibus frigidus potus perniciosissimi sunt.

Ex tempestatibus pessimæ sunt: quæ uariant maxime obiter aut uisus plurimos opprimit.

Corpora æstate relaxata subito frigore excipiuntur.

Senectutem longiores morbi exercēt: acutis adolescentia implicatur.

Si quis plenior: speciosiorq; ac coloratior supra consuetudinē factus ē sine suspitione esse non debet quando quidem neq; in eodē habitu subsistere: neq; ultrapgrredi potest: fere igitur ruina quadā reuoluitur

In oībus corporis affectibus longior distantia tutiorem curatōnem ꝑ mittit. Si uero materia omnis effusa est ꝑpinqutas præfertur.

Priusquā in diuersum materiam abducas: membra dolores sedato: Ca uendū q; ne ad ꝑncipalia uiscera eadem superferatur.

Principalia corporis membra medicamentis de facili læduntur.

Cerebro ac iecori frigidiora nō sine metu imponūtur: quæ & neruos offendunt.

In periculosis morbis: ī quibus uirium deliquium timemus: dilatis au xiliis a uehemēiori cathartico incipiendum ē: alias leniori utendū.

Locorum transitus ex graui in salubrē utilis est.

Media hūeme aut æstate aluū trahere: aut secare: aut adurere malū est.

Maxima in medendo difficultas ē: cum cā eiusq; effectus contraria au xilia requirant: ut colicis cruciatibus contingit.

Senibus tremulis nihil prosunt medicamenta.

Scamoniū medicinas oēs exacuit: q; & stomacho inimicū perhibetur.

Frigefaciendi & exalfaciendi Par tempus est. In illo metus: in hoc au datia maior: calidis enim natura gaudet.

Hūectādi: atq; exiccādi uires pari metu ferūtur: uerū hoc uelocius euēit

Natiua caliditas humido temperato gaudet.

Sponte exiccari corpora nō mirum est: calefieri uero naturale non est.

Vehemēior caliditas materiam in lapidem conuertit. Si corporis me atus introclusi sunt.

Habitu corporis frigidum calefieri haud facile est Si iam constiterit si increfcit quā facillime.

Frigida rursus habitudo initio celerius cedit calidis: q̄ calida frigidis.

Calida corpora ægre frigeſcūt: ægrius uero frigidiora calidis uicūtur.

Immodica corporis frigiditas: mortis imaginem refert.

Immodicus calor siccitatem contrahit: frigus uero humiditatem.

Otium ac balneoꝝ usus corpus humidum reddit: & uinum modice
epotum efficit.

Collectionum Caput Tertium:

Enuioribus magis sāguis: plēioribus uero caro magis abūdat:
Tenuiores sanguis detractioem facilius sustinent pinguiore
læduntur.

Vires corporis magis ex uenis q̄ ex ipsa specie dignoscuntur:
Mittere sanguinē uisum habenti expeditissimum est: ignaro uero diffi-
cillimum

Ex omni humore nihil sanguis dimissioe nocentius.

Arteria icisa neq; coit neq; sanescit ut sāguis uehemēter erūpat efficit:

Ex larga sanguinis detractōe mali generantur humores.

Missio sanguinis adeo nō p̄dest ut etiā interdum maxime noceat.

Eadem siquā largissima fit aluum sapius sistit.

Interest nō quæ ætas sit: neq; quod in utero geratur: sed quæ uires sint:
imbecillo. n. cuiq; male sanguis emittitur.

Integra atq; exigua sanguis materia reliquis uitiatu humoribus male
demitur.

Venifex: qui partius: aut timide uenā incidit uires tuetur: uerum quan-
doq; crassior materia intus retinetur

Qui confidentius latum uulnus infert: serius id sanescit: uelociusq; ani-
mæ defectum inducit: uerum magis expurgat.

Latiꝝ scalpellus hyeme: æstate acutior esse debet.

Supinis uena incidenda est: ne anima deficiat.

In febre ardenti detractio sanguinis quandoq; obest.

In febribus q̄bus neruoꝝ contractiones accidunt: a sanguis detractioe
abstinendū est: & si necessaria alioquin uideatur.

In periodica febre modicus demitur sanguis: si rigores præsertim ue-
hementissimi sunt.

Bilis furor: atq; pituitæ cruditas iportunā sanguinis missionē sequitur

Certum tempus nō circūscribit sanguis dimissio: obiter ruptis: cōuul-
sis: ex alto de lapsis: qui & si paulo ante cibum sumperint protinus
demenda materia est.

Adolescentibus exiguum sanguinis mitti conuenit: neq; nulli post lō-
gos morbos: aut a crapula.

Ventriculo aluoq; astricta metus est sanguinem extrahere.

Fastiditis tediū abstergendū est uenifex: priusq; uenam incidas: ex qua
largius profluuiū & si rarū ē quotidiana extractōe quæ modica sit
nocentius est.

Hyemē austro perflante sanguis recte mittitur.

Tardius sanescit ictus: quo quid magis dolet.

Post sanguis dimissionē cibo modico utendum ē in qua uehementer deligare:& præteritos ictus non uitari importunū est.
Obefis deliganda brachia sunt uehementer:macris laxius.
Profluente sanguine raro:suppresso frequenter anima deficit:nisi largius educatur.

Collectionum Caput Quartum.

Vmeſta:atq; calida corpora alui deiectionem haud difficulter ferunt.

Aluus cita mactis tenuibus membrisq; mollibus nocet.

Biliosis alui deiectio grauis est:ac præparce uiuentibus.

Importuna deiectio neruorū contractionem minatur.

Pueris senibusq; temerarium est aluum soluere.

Hyeme:ac æſtate ægre uenter soluitur.

Inſuetis plurimum obest deiectio.

Materiae motus modum indicat:ſtomachi nãq; ſaſtidium uomitū ſua det:uentris punctiones alui ductionem inuitat.

Membris certi meatus ſunt:ueſica iecoris gibbo:cauo iſteſtina reſpondent.

Immodica exinanitio cum plurimum malas febres excitat.

Ventre a fluxu p̄mature confirmato:ac morbo aliquo ob id ſuperueniente aluum concitare rurfus oportet.

Materia quæ unius naturæ est:in uentre facillime continetur : atq; perficitur : q̄ uero uaria ſūt uario uentris motu contrahuntur.

Qui recta uictus ratione uixerit:nec uomitu nec alui ductione eget.

Aſſumpta ſæpius medicamēta ubi ſanguis miſſio neceſſaria ſit:febres faciūt:ob id p̄poſtero uſi ſūt mō qui a prima purgatoē nō querunt

Biliosis uomitus:catharticūq; mox ocium prodeſt.

Cum bilem ruſſam trahimus:& ſcamonio opus eſt :q; myrobalanum dicunt:addimus:ut uirus auferat.

Ventrem deiicere ubi iſteſtina apoſtemata ſunt damnatur.

Febre correptis:aluus ſoluta ſalubrior eſt uomitu.

In uentris fluore:cum incocta profluunt uomitus nocet.

Vētre aut uomitum cōcitare:cui corpus integrum eſt uertigines ueſtrisq; dolores facit:male q; materia ſoluitur.

In uomitu:aut alui deiectione:uno exinanito humore:& alio incipiente:corpus recte purgari indicium eſt.

A purgatoibus ſomnus plenior ægrum magnifice exoneratſe oſtendit.

Sitis quoq; uehementior:bene purgati infirmi nota eſt.

Quæ ex naribus medicamēte extrahuntur:hydropiſes extenuant:

Torti hoc eſt inexplanatae linguæ uehementiora medicamenta male

sustinent.

Qui catharticis non assuevere: his uti nō debent: neq; stomacho defecti: quibusq; humor lentus est ac tenax.

Si præcordia tenta sunt: cathartica assumpta nocent.

Inflāmatis humoribus: opilatiscq; meatibus: medicamenta non dantur donec corrigantur uitia.

Qui ex stagno aquam bibunt: quiq; liene non laborant medicamenta facilius ferunt:

Ante uentris purgationem somnus prodest: uires enim intendit.

Ab imbecillibus catharticis uigiliæ præferuntur somno enim medicaminis uis remittitur.

Epoto medicamento exercitationes male sunt.

Qui calidæ atq; infirmæ habitudis sunt: crudiq; stomacho: ptisana aut rhoiton iis conuenit: mox medicamento tutius utuntur.

Cathartica syrio ardente febres afferunt: a quarum potu comedere aut bibere: siue dormire: nisi exacto opere nocet: alias uentrem contrahūt

Pilulæ cum iis quæ eiusdem effectus sunt cogi debent.

Oris resolutio aluo cita sanatur.

Duobus uti catharticis indie temerarium est.

Longinuior materia difficiliter attrahitur.

Salis plurimus usus: ante catharticum nocet.

Senectuti: ac quibus infirmia ilia sunt: deiectiones obsunt: quæ interdum aluo cita tentantur.

Iecoris dolor: qui a sanguinis dimissione: aut uentris purgationibus accidit: aqua calida pota sanatur.

Quotidiano medicamentorum potu natura uitatur obiter: qui iis assuevere q̄ citissime periclitari certum est.

Siccæ habitudinis corpora acriori medicamento læduntur

Si aluus leui medicamento nō mollitur: quies indicanda est.

Vbi sanguis missio sola mederi pōt: medicamentum superaddere malum est: inflammationes enim facit.

Pilulæ uetustate induratae pessimæ sunt: nec nimium recentes laudantur.

Collectionum Caput Quintum.

Ibi potuscq; crassæ materiæ damnantur uias enim corporis intercludunt.

Nihil ægrōtantibus utilius tempestiua abstinentia: quæ tempore & modo & genere quaeritur.

Æger neq; superuacua materia onerandus: neq; imbecillitate perendus.

Cibus simplex laudatur: saporis & condimenta perniciofa.

Plurimo cibo indiget qui increfcit.

Qui nimio cibo utuntur: corpora non augent:

Valentiſſimæ materiæ cibis uti debent athletæ: agricolæq̃.

Valitudo ignota: aut inedia uincitur: aut indicatur.

Omnis curatio contrariis præſidiis curatur: uerūq̃ abſtinentia: uictusq̃ ratio ſine periculo plerunq̃ ſanat.

A fame cibo plurimo: ac malo uti pernicioſum eſt:

Quo acutiores morbi ſunt: eo minus cibo indigent.

Si quis in acuta ualitudine linquit animus ab imbecillitate reſecimus: nec largius quidem:

Quæ genitale ſemen augent: lactis quoq̃ abundantia faciūt: quæ e diuerſo genituram extingunt: huius quoq̃ inhihent copiam.

Collectionum Caput Sextum.

N febre ardenti frigidam dari largius uetamus ſi ſtomachus imbecillus eſt.

Si inter morbi initia materia nimium feruet ſtatim ducenda: alioquin digerenda.

Infantibus quartanis theriaca præciare medetur.

In quartanis nunquam neruorum contractiones ſiunt. in quibus & diaueratrum datur: & in tertianis diaſcannoium: circuitus enim ſoluunt.

Panis frigida madens febricitatibus appetentiam excitat.

In acutis febribus uehementes dolores periculum minantur.

Alba urina in cauſode dolorem capitis nuntiat:

Cauſodem ſubitus horror reſoluit.

Senectutem ardens febris raro ſolet offendere: alias pnicioſa.

Ipoſo acceſſionis die nihil præter uomitum tentadum.

In febre cibus offerendus non eſt: nam q̃ nō integro corpori inferitur de ſacili corrūpitur: iter oīa tamē tpa: inclināte febre minus dānatur:

Infante morbo: ſatius eſt q̃ incipiente: omni tamen tempore defectis ſubueniendum eſt.

Collectionum Caput Septimum.

Apillorū deſluuiū quod ætate contingit nūq̃ reſtituitur:

Seruari non poteſt cui cerebrum membranæq̃ incifæ ſunt.

Percuſſo cerebro: uel membrana bilioſus uomitus inſequitur: ac nerui diſtenduntur.

Urina ueterinaria ſimilis præteritos capitis dolores oſtendit.

Frontis dolore quod ob ſimilitudinem ouum dicitur: in faciem dormiunt.

Ventrem mollire capitis doloribus utile eſt.

Immodicis uigiliis tuſſis intercedens mortifera eſt.

Oblivio quæ sanis spõte prouenit comitalem morbum: aut lethargiam: aut apoplexiam denuntiat.

Ulcera quæ in fanientibus accidunt pestifera sunt.

Vertiginosis senibus apoplexia facile imminet.

Si in comitali morbo mens læsa est: aut neruorum facta resolutio: ualitudini spes non est.

Morbus comitalis ante pubertatem ortus quandoq; finitur.

Apoplexiam pronuntiant: nocturnæ suppressiones: quæ & morbū comitalem: uel insaniam præfagiunt.

Dementia sæpe in comitalē morbū uertitur: aut contra.

Morbus comitalis frequens exitialis est: quem neruorum contractiones antecedunt.

Melancholicis sanguinem frequēter dimitti: apoplexiam: uel similem morbum portendit.

Apoplexiæ si febris accidit: ubi abscessus causa non fuerit triduo æger insepultus eē debet: quo decretorio quadoq; tpe morbus finitur.

Neruoꝝ uitia tolluntur plurima: si occipitio studeas.

Ebrietas neruis nocet: & conceptum inhibet.

Qui colicis sæpe laborant: in neruorum resolutionem incurrunt

Infantium urina uiridis neruorum contractionem: uel resolutionem prædicit.

In uulnere neruorum contractiones exitiales sunt: & quæ ex arefaciēte causa oriuntur.

Frigida æstate superiniecta membris: frigidam neruorum materiam discutit: si uires adsunt.

Cum stupent cerebro membra exitium denuntiant.

Cum membri stupor perseverat neruorum uitia præfagit.

Timere ex somno mali morbi inditium est.

Somnus statim a crapula autium uitis nocet.

Distillationes frigida febre maturantur: calida accenduntur.

Quibus capitis distillationes fluunt: raro pleuretici fiunt.

Austris caput humorem sæpe recipit: qui mox aquilone sine intermissione distillat.

Sternutamenta partum adiuuant: conceptum uero expellunt.

Vbi sternutamenta frustra tentantur: uires corporis inualidae sunt.

Collectionum Caput Octauum.

I cum oculorum uitis capitis dolores sunt: hi prius discutendi: mox oculorum malis medere oportet.

Nihil oculis coitu nocentius.

Crapula nocet oculis: magisq; qui a cibo statim dormiunt.

Supinus somnus: ac uigiliae moderatae oculis profunt.

Sanguinis frequens dimissio oculorum claritati obest.
In epiphoris oculorum: uel eorum uitii omnibus caput oleo perungere: aut auribus instillare: perniciosum est.

Lippienti medetur deiectio.

Frequentiores in cibo lactuæ claritati oculorum nocent.

Surditati ueteri difficulter succurritur.

Surdi quandoq; fiunt: ubi biliosus fluxus uentris subfiterit

Surditati aurium nihil biliosa aluo utilius.

Faucium tumoribus sub lingua uena utiliter secatur.

Angina in peripneumoniâ quandoq; uel in precordia tēdit: ac pimit

Qui anguix morbo intereunt: iis prius nerui contrahuntur.

Auriū purulentia importune persanata: uertigines oculorum excitantur: redeunte haud dubio tolluntur.

Collectionum Caput Nonum.

Or nullo abscessu afficitur: quod si diu mala habitudine affligatur nūq; sanatur.

Defecti uino statim recreantur.

Vinum dilutius pueris: senibus mœratius conuenit.

Crocum cordis uitalibus medicamentorum uires desert: stœcas uero capiti.

Febres putridæ cordis caliditatem: & humiditatem arguunt.

Materia quæ peripneumoniâ: aut pleuresim facit: si ad cordis uitalia pertinet protinus necat.

Humorum omnium superuacua exinanitio cordis uires offendit.

Corde sponte frige facto: aut calefacto: arefactoue pththis certam originem habet.

Cor humectum febre putrida sæpe periclitatur.

Circa præcordia ortis ulceribus: sanguis ex sinistra nare profluens: mortem subitam prænuntiat.

Immodicus cordis tremor: animi prius defectū: mox interitum affert.

In cordis affectibus: auferre causam: ac quæ hylaritatem custodiunt ad dere: oportet.

Odorata omnia cordi conueniūt: scediq; odoris locorum cruciatibus

Animi defectio: si perseuerat insanabilis est.

Concitate uomitiones: anime extinctæ speciem renocant: nisi sudore deliquerit: in quo casu etiam extremorum ligaturæ obsunt.

Asma senibus difficilior est.

In laterum doloribus: si materia in .xiiii. diebus non excreatur uomica oboritur: quæ rursus si .xl. diebus non purgatur tabes subit.

Pregnantibus: senibusq; laterum dolores lætales sunt.

Aglonibus uere pleuræfici fiunt: æstate item ac autumnno pluuioso.

Pleuresis: quæ excreationibus sanguineis non leuatur: suppurationes interiores: ut diximus: aut exitum portendit.

Pulsus arteriæ distensus: pleuretico piculū minatur p̄serti si uires nō sūt
Saliua nigra in .viii. die incipiens: pleureticis malū: p̄sagium indicat.

Phthificis autumnus contrarius.

Infantes aphthisi facilius liberantur:

Phthificis pustula in spatulis orta sabe magnitudine ultra .lii. diē mortem minatur.

Pleureticis: nihil utilius sanguinis missione: quibus medicinæ stupefacientes plurimum nocent.

Pleuretici: qui conualuere: si rursus errore: seu temeritate reciderint: haud dubio moriuntur.

Collectionum Caput Decimum:

Caliditas stomachi nō naturalis: lactuca comāduca cōciliatur.

Stomacho æquales medicinæ propitiæ sunt.

In expertis aut dubiis leues primo uomitiones dari debent.

Exercitationes ante uomitum laudantur.

Ad uomitiones si uinum datur copiosius bibi debet:

Bibliosi æstate: ac meridie presertim tuto uomunt.

Cholera utiliter macris per uomitiones effunditur.

Qui leuamentum non prestat uomitus inutilis est.

Crebræ uomitiones grauidis: auribus: dentibus oculisq; nocent:

Sanguinem per uomitum emitti malum est.

Stomachi uulnus non sanatur.

Ad stomachum infirmum: uarii humores effunduntur.

In uentre calido bilis generatur plurima: presertim si cibus biliosus assumatur.

Frequens medicamentorum usus stomacho officit.

Stomachus qui facilius sentit: temere quoq; læditur.

Mens commota nimia crapula de facili discutitur.

Morbi uentriculi inextricabiles imbecillum hominem reddunt: obiter ægre sanantur:

Ventris prospera habitudo: pingua adamat: quæ & firmissimæ materiæ cibum facilius concoquit.

Veratro optime uere purgamus: autumno tollerabiliter: si id in usu est

Ante ueratri potum pinguibus: & humidis uescendum est.

Veratrum ægtis non semper prodest: sanis semper nocet.

Pura corpora ueratro læduntur: neruorum enim contractiones facit:

In omni stomachi cathartico aliquid stypticum addendum est.

In affecto stomacho: ubi materia dubia est. hieræ compositio prodest.

Stomacho calido aqua gelida nocet usum non habenti.

**Cum stomachum cathaplasmatibus refrigeras: ne pulmones: aut scetus
lædas cauendum est.**

Oleosa & pinguis stomacho inimica sunt.

Qui uenerem coarguunt: stomacho consulunt.

Difficili uomitu stomachus uexatur.

Dolor stomachi ex aqua frigida interdum lætalis est: ex quo & colicus dolor exoritur.

Si stomachi dolore pustula in dextro crure nascatur: in xxvii. die ægrum exitum portendit: in quo tempore dulcia supra modum adamant.

Si uentris affectu: pustula in supercilio orta nigra fabæ magnitudinis: quæ in ulceris genus mutetur: mortifera est.

Morbis fere omnium causa est stomachi infirmitas.

In longis morbis: languens appetitus damnatur.

Sitim sedat somnus.

Stomacho sicco: corpus arefit: humido hydropis prænuntiantur.

Stomachi habitudo sicca: diutina uix corrigi potest.

In fortiori stomacho cibus tenuissimæ materiæ uititur.

In stomachi affectu: si super oculo ulceris genus paruum apparuerit: cicericis magnitudine partim rubens: partim uiride: superueniatque mentis delirium: in xvii. die mortem portendit.

In leua dormire stomacho utile est: in dextera materiam per aluum educit.

Pueri amplexus citra sudorem stomachum corroborat.

Vomicæ stomachi calidæ siliqua ægyptiæ sæpe data medetur.

Ventris & intestinorum in fluxionibus: acida eructare securitatis nota est.

Aluus nigra sanguini atro similis repentina periculosa est: si etiam sine febre sit.

Nauseæ in pestilentia malum præsagium est.

In decretorio tempore uomitus ægrum a spasmo liberat: idem & comitiales morbos: & lethargiam sanat.

Contra singultus infinitos uomitus prodest: idem & nephreticus utilis:

Corporis uires proterit: mæror: fames: dolor: nec minus grauis odor.

Sanguis uomitiones: & nigra bilis malæ diiudicantur detioresque quæ uariant.

In febre sanguinæ uomere periculosum est: alias quoad iuuat.

Vehementis clysteris infusio uomitum sedat.

Si uomitus materia causa est: uomitiones medentur.

Calida pedes lauari: ac extrema fricari uomitiones sedant idem præstat & somnus.

Ex febre ardenti uel iædia frequens singultus malum augurium est.

Singultus infiniti ex ictu capitis lætales sunt.

Singultus crebri: circa crīsmū tēpus: neque spē neque metū pmittūt.

Singultus sternutamento finitur.

Si uomitu singultus non discutiūtur: ac rubescant oculi: stomachi aut cerebri apostema significant.

Singultiētibus suppuratio in lateribus nata ī ortu solis mortē p̄sagit.

Collectionum caput undecimum.

Niecoris remediis ducere uentrem ubi urina cienda sit: uel cōtra maxime damnatur.

Iecoris medicamenta uehementer contrita dari debent.

Abscessibus iecoris dulcia nocent: p̄sertim calida.

Epaticos stomachicos q̄ faciei color per se indicat

Iecore male coquente facies: oculi q̄ tument.

Ventris fluxus initio carnis loturæ similis cum cibi appetentia frigora indicat: cum stomachi uero tedio humorū corruptorū nota est.

Ventris fluxus: ubi corpus calidæ naturæ est: in uirulentiam: mox in fecem cōmutatur: qui sanguis adustus dicitur: cum plurimū hæc omnia p̄æcedit cholericæ deiectio.

Ventris profluuium: si corpus frigidum est incongelatum sanguinē exinde ī diuersam materiā transformatur.

Deiectio rursus saniosa: uel carnis loturæ similis: infirmam iecoris cōcoctionem ostendit.

Alba excrementa uixque cōfecta: digerendi & attrahendi uim inualidam significāt: uaria uero corruptam digestionem ostendunt

Retrimentoꝝ læuitas: albedoque attractricē uirtutē uiciatam indicat.

In fluxu sanguinis styptica remedia iterdū nocent: obiter aperiētia: ac recreātia aromatis exiguō addito ex moero p̄sferuntur.

Iecoris dolore: pruritus occipitii: pollicisque pedis: ac pustula citra cololum nata: ægri perniciē die quarto p̄sagit: quod augurium urinæ difficultas si affuerit magis confirmat.

Abscessus iecoris: si ad lienē trāsfertur: laudatur e diuerso piculosus ē.

Abscessus si calidus est: siue in dextro siue in sinistro latere: ægrū plurimum inquietat.

In morbo arcuato durum fieri iecur perniciosissimum est.

Puro iecoris apostemati: nullū p̄sidium est: si uetus malum est.

Passum iecorariam uentris deiectionem facit.

Ventris profluuium: quo corpus affligitur: si contrahitur leuat: Si profluit lædit: ac ediuerso.

Senibus in longa ualitudine fluxus metum facit.

Aqua intercus uitio iecoris fere semper oritur.

Lienis magnitudo hydropa miatur: uel corporis maciē.

Hydropisis nocentior est: quæ ex acuto morbo oritur: uel quæ in cali

do: ac sicco corpore incoepit:

Hydropici ex lienis: quae ex iecoris duntaxat facilius sanantur:

Ex longa hydrope dyspnoea: aut crebri anhelitus: uentrisque profluvium: triduo interitum praenunciat.

Gingivae: & oris ulcera in hydrope mortem minantur.

Aqua quae cutem subierit: si simul omnis effunditur: letalis.

Hydrops quae iecoris apostemati superuenit: difficulter sanatur.

Collectionum Caput Duodecesimum.

Ysentericis post aetate sinistra enata pustula erui magnitudine: sitisque iterueniens in .xx. die mortis praesagia sunt.

Intestiorum & stomachi laetitia: quae torminibus oritur egre precipitat

Alui deiectiones ex atra: crassaque bili non sanantur.

Aquosa deiectio: quae mox unctioni similis profluit damnatur.

In dysentericis nervorum contractiones uomitiones: singultus crebri: ac dementia denique: dira auguria sunt.

Balbi uentris fluxu facile periclitantur: alias (ut diximus) aegre medicamentis purgantur.

Si in pueritia mollis est aluus: eadem in senectute contrahitur: & edidit uerso.

Qui uentris profluvio moriuntur: iis primum uena formicans percipitur: mox intermoritur pulsus.

Iliacus morbus nisi resolutus est intra .vii. diem: letalis est.

Colicus dolor uel pestiferus quandoque regiones & prouincias occupat: laetiferaque contagia immitatur.

Fabricula colicos dolores sanat: si ex spiritu: uel phlegmate oriuntur.

Ex iliacis doloribus uomitiones & singultus crebri: ac deliratio dirum augurium faciunt.

Ex stranguria iliacus dolor: in .vii. hominem rapit: nisi febris cum sudore praesidium afferat.

Pregnantibus tenasmus exitialis est:

In febris initio mortuae tinea in remissione uero uix per aluum transmissae spem praenuntiant.

Cum hemorrhoidas resicamus: singulatim eas auferimus: in qua curatione una demum dimittenda: alioquin aegro exitium minari.

Ani fistula iterius secanda non est: alioquin inuoluntario excrementa emittuntur.

Collectionum Caput Tertiūdecimum.

Enum exulcerationes: quae uesicae facilius sanantur.

Vesicae calculi pueritiam: renum uero senectutem infestant.

Calculi morbus ad posteros transitio haereditarium malum dicitur

Pinguiores renum calculi: uesicae uero macie sollicitant.

**Vrinae difficultatibus: si tenasmus superuenerit in .vii. die exitum por-
tendit: nisi profluuium malo subueniat.**

Melancholicos iuuat moderata uenus.

**Nimia uenus corpus eneruat: & febres acutas: & ardentes excitat: coli-
cosq; dolores iritat.**

Oris graueolentia nimia quandoq; oboritur uenere.

Infirmi stomacho tutius uenerem negligunt.

A crapula uel inedia libido damnatur.

Corrumpitur nimia salacitate foecunditas.

Ebrietas conceptum inhibet.

Pedes oleo feruentis naturae peruncti uenerem stimulant:

Viri hyeme: foeminae: aestate salaciores sunt.

Qui nudis pedibus ambulant: libidinem extinguunt:

**Veneris imaginationes nocturnas leuat semen lactucae ex uino po-
tum.**

**Vuluae uitii iecoris habitus corrumpitur: unde aqua intercus saepe
oritur.**

**Steriles foeminas infirmas esse: uerum foecundas celerius senescere
haud dubium est.**

**Si nidor foeminarum naturalibus subditus ori respondet: foecundita-
tis nota est.**

A mensibus si natura humens est: conceptus non admittit.

Vbi hyemem nothus: ac uer aquilo perflant abortiendi periculum e:

Mammis cucurbitula imposita mulierum menstrua sistit.

Si grauidis ubera emoriuntur: abortus imminet.

**Vbi gemini in utero sunt: si alterum uber emoritur: alterum partum
enectum esse indicium est.**

**Pregnantem citra quartum: aut ultra septimum mensem: purgare me-
tus est.**

Quibus menses in totum praemature subsistunt: citius moriuntur:

**Vuluae strangulationes: quae retardatis mensibus fiunt: minoris peri-
culi sunt: quam quae retento genitali semine accidunt:**

Vuluae strangulatus autumnis magis sentiuntur.

Suffusa sanguine mammae furore uenturum esse testantur.

Mulier sanguinem uomens profusis menstruis liberatur.

Quae mensibus non purgatur: sanguinis ex naribus profluuium tuta est

**Locis laborantibus: aut difficulter parientibus sternutamenta pro-
sunt.**

Collectionum Caput Quartūdecimum.

Inum ieiunis potum articulis nocet.

Podagrici morbi a maioribus saepe contrahuntur.

Ver podagra: magis iritat: autumnus minus excitat.
Podagra: ueteres: quæ uario humore proueniūt sanari nō possunt.
Podagra: quandoque uarices ortæ fedant.
Coxe dolor ex cruditate oritur: uerū & locoꝝ dolore sæpe cōtrahitur:
Articularius morbus: membra resoluit.
Ischiadicos inurere sūmū præsidium est.
Biliosa podagra: q̄ medicamētoꝝ usu nimio p̄mitur p̄niciē minatur.
Huic item uomitus magis q̄ deiectio subuenit.
Articulorū uitia: si iuuenes tentarunt: neq; callū iduxerunt. Solui pos
sunt: maxime q; torminibus: aut alui deiectione.
Infaniam emendāt uarices enatæ: aut per ora uenar; subita sanguinis
profusio: aut tormina.
Membra quæ resoluūtur: si nōn monentur: & emacrescūt. ī pristinum
habitum non reuertūtur: magisq; Si uetus malū est: uel senectuti ac
ciderit.

Collectionum caput quintūdecimum:

Mnia exiccantia non mordentia carnem alunt.

Ulcera in alia parte corporis q̄ in carne sita: omniaq; : quæ ro
tunda sunt: difficulter complentur.

Infans suppuratio discutienda est: subsistens resoluenda: increscens
utroq; modo oppugnanda est.

Cara inter unctiōnes additur: ne rerum uires protinus elanguescant.

Gulæ ulcus ex uulnere cum plurimum lætale est.

Viscida: atq; styptica ui cicatricem inducimur.

Ulcera exiguo nutrimento uincuntur: balneoq; initio læduntur.

Suppuratis: uulneribus ue neruosis linamento opus non est.

FINIS.